

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-1

BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53
Volume 53

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Prusiek, lok. 25. Hrob č. 22, zlato (viz obr. 6. na str. 78)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2012
Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

BRNO (K. Ú. ČERNOVICE, OKR. BRNO-MĚSTO)
„Široký lis“. Neolit/eneolit. Sídliště. Záchraný výzkum.

Na základě smlouvy o dílo mezi objednatelem CTP Invest, spol. s r. o. byl ve dnech 28.3. – 18.8. 2011 proveden záchraný archeologický výzkum při stavbě „CT-Park Brno, Technické vybavení území, Plochy 2.1A, 2.1B, 2.2A, 2.2B, k. ú. Černovice, ppč. 2828/1, 2828/102, 2968, obec Brno, BPZ Černovická terasa“. Stavba zahrnovala skrývku ornice a hloubení rýh pro výstavbu inženýrských sítí. Lokalita leží nad levobřežní terasou řeky Svitavy na východním okraji Brněnské kotliny. Naleziště je situováno východně od centra města Brna, v prostoru tzv. „Černovické terasy“ v nadmořské výšce cca 241 m. Archeologické situace byly lokalizovány v bezprostřední blízkosti bývalého vojenského a svazarmovského letiště a návrší Švédské šance. Podloží tvořily kvartérní a starší fluvialní sedimenty říční terasy (Tuřanská terasa) a písčité a jílovité sedimenty z období mladších třetihor (marinní sedimenty spodního badenu). Nejvýše byla terasa kryta kvartérními sprašemi, na kterých je vyvinuta slabá vrstva černozemě.

Během záchraného archeologického výzkumu v roce 2002, byl při výstavbě průmyslové zóny prozkoumán v blízkosti bývalého hangáru svazarmovského letiště rozsáhlý sídlištní objekt z období kultury zvoncovitých pohárů (ÚAPP Brno, NZ č. j. 69/03), ke kterému přibyl v roce 2007 další při stavbě haly firmy NCZ Projekt Brno (ÚAPP Brno, NZ č. j. 94/09). Z obou objektů byla získána poměrně početná kolekce keramiky z období KZP a artefaktů vyhotovených z místních rohovců (Kos 2008).

V roce 2011 bylo východním až severovýchodním směrem od obou předchozích výzkumů (ZM ČR 1:10 000 list 24-43-01, určeno souřadnicemi 440:210 mm od Z:J s. č.) zachyceno 5 nových archeologických objektů, rámcově zařaditelných do období pravěku. Pravěkému období náležely dle svých zásypů s velkou pravděpodobností ale jen obj. k.500 a 501, u obj. k.501 se v jeho zásypu podařilo nalézt velmi malé zlomky keramiky, jež bylo možné jen rámcově datovat do období eneolitu (obecně zemědělského pravěku). Zbývající objekty neposkytly žádný náleznový materiál, přičemž charakter zásypů i jejich morfologie naznačovaly, že se mohlo jednat také o přírodní deprese zaplavované periodicky se hromadící dešťovou vodou. Jeden objekt (k.500) mohl snad vzhledem k jeho šachtovitému tvaru vedenému poměrně hluboko do podloží písků bohatých na rohovce

a valouny jiných hornin, představovat prospektorské dílo zbudované pravděpodobně za účelem exploatace suroviny pro výrobu štípané nebo broušené industrie; doklady technologického zpracování však nebyly žádnými nálezy doloženy.

Petr Kos

Literatura

Kos, P. 2008: Brno (k. ú. Černovice, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 49, 296.

Resumé

Brno (Kataster Černovice, Bez. Brno-město). „Široký lis“. Glockenbecherkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

BRUMOVICE (OKR. OPAVA)

Extravilán. KNP. Sídliště. Záchraný výzkum.

V rámci probíhajícího dohledu na stavbě cyklistické trasy č. 55 z Krnova do Velkých Hoštic byly dne 28. 6. 2011, na katastru Brumovic, zjištěny při skrývce ornice archeologické zahloubené objekty. Úsek trasy s nálezy se nachází severně od obce Skrochovice podél silnice č. 57. Na ZM 1:10 000 list 15-32-02 je zkoumaná poloha vyznačena body o souřadnicích 263 : 105, 267 : 90 mm od západní : jižní sekční čáry.

Lokalita se nachází na úpatí „Benišovského kopce“ v nadmořské výšce 284,00–285,47 m. Plocha výzkumu je vzdálena cca 150 m západním směrem od pravého břehu řeky Opavy a podloží zde tvoří glejové nivní půdy a hlinité spraše.

Úsek trasy s nálezy o rozměrech 3,5 x 80 m byl ručně začištěn a na části plochy byly identifikovány zahloubené objekty. Zbylou část plochy překrývala mocná kulturní vrstva. Plocha v tomto prostoru rozdělena do sektorů, ve kterých byla kulturní vrstva odebírána po mechanických vrstvách až na podloží. Na úrovni podloží bylo zachyceno celkem 17 zahloubených objektů. Jednalo se o 3 zásobní jámy, 8 běžných sídlištních jam, 2 hliníky a 4 sloupové jámy. Na základě předběžného rozboru keramického materiálu byly 2 zásobní jámy, 1 hliník a 1 sídlištní jáma datovány do kultury nálevkovitých pohárů. Jedná se pravděpodobně o součást již dříve známého sídliště, které v nedaleké pískovně zkoumali na konci padesátých let J. Pavelčík a J. Král (Pavelčík, Král 1958, 96; Pavelčík 1958, 102–103; Pavelčík 1960, 37–38).

Kromě objektů KNP bylo na lokalitě prozkoumáno 7 objektů z 1. pol. 13. století (viz kapitola Středověk a novověk).

Jindřich Hlas

Literatura

- Král, J., Pavelčík, J. 1958:** Záchranný výzkum v Brumovicích. *Přehled výzkumů 1957*, 96.
- Pavelčík, J. 1958:** Pokračování záchranného výzkumu v pískovně u Brumovic. *Přehled výzkumů 1958*, 102–103.
- Pavelčík, J. 1960:** Další nálezy v pískovně u Brumovic (Krnov). *Přehled výzkumů 1959*, 37–38.

Resumé

Brumovice (Kataster Brumovice, Bez. Opava). Unbauter Teil der Gemeinde. Trichterbecherkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

DALEŠICE (OKR. TŘEBÍČ)

Severní část katastru. Eneolit (?). Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

V září 2010 nalezl pan Josef Ludvík v severní části katastru Dalešic pomocí detektoru kovů drobnou měděnou sekerku. Artefakt je z pole na vrcholu nevýrazného kamenitého návrší, v jehož okolí se nachází pokryvy spraší. Nadmořská výška místa činí přibližně 430 m. Negativní podrobný průzkum okolí naznačuje, že jde pravděpodobně o ojedinělý nález.

Jedná se o kompletní plochou měděnou sekerku s naznačenými lištami (obr. 1), má rozšířené obloukovité asymetrické ostří, tyl rovný zeslabený (v jednom místě mírně poškozený), povrch je hrubý a na větší části nese zelenou patinu, na jedné ploše jsou dva recentní škrábance. Rozměry artefaktu činí: délka 640 mm, šířka ostří 430 mm, šířka tylu 230 mm, max. tloušťka 120 mm. Svých charakterem nejvíce odpovídá typu 128 dle typologie J. Říhovského (Říhovský 1992, Taf. 12).

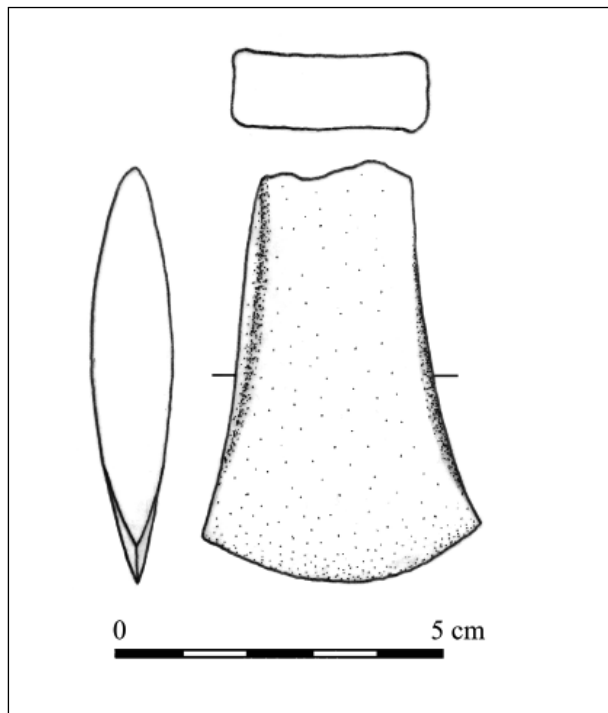
Artefakt je možné zařadit do konce eneolitu (nebo do starší doby bronzové?) a nelze vyloučit jeho možnou souvislost s polykulturním výšinným opevněným sídlištěm „Hradisko“ u Kramolína, od kterého je místo nálezu vzdáleno vzdušnou čarou zhruba 1300 m.

Z Třebíčska je doposud známa měděná sekerka, jenž byla již na počátku 20. století nalezena na poli na „Hradisku“ u Senorad a náleží nejspíše KKK (uložena v Mor. zemském muzeu, inv. č. 51098; srov. např. Koštuřík a kol. 1986: 236) a snad rovněž měděná sekerka s naznačenými lištami z katastru Sokolí, která je bez bližších nálezových okolností a je řazena do starší doby bronzové (uložena v Muzeu Vysočiny Třebíč, inv. č. PA 840; srov. např. Charvát 1935, 12; Koštuřík a kol. 1986, 109, 239; nejnověji Prokeš 2001).

Jitka Vokáčová

Literatura

- Charvát, M. 1935:** Z praehistorie třebíčského kraje. In: *Třebíč, město a okres*. Třebíč, 11–14.
- Koštuřík, P. a kol. 1986:** *Pravěk Třebíčska*. Brno.
- Prokeš, L. 2001:** *Osídlení jihozápadní Moravy ve starší době bronzové*. Rkp. seminární práce. Uloženo: Knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.
- Říhovský, J. 1992:** *Die Äxte, Beile, Meißel und Hämmer in Mähren*, Prähistorische Bronzefunde IX/17. Stuttgart.

Obr. 1. Dalešice. Měděná sekerka.

Fig. 1. Dalešice. Copper axe.

Resumé

A copper axe was found in the cadastral territory of Dalešice. The artifact can be dated probably to the Late Eneolithic period or maybe to the Early Bronze Age.

DRŽOVICE (K. Ú DRŽOVICE NA MORAVĚ, OKR. PROSTĚJOV)

„Díly odvrahoviční“. Eneolit. Sídlíště. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Na přelomu měsíců října a listopadu 2011 byl proveden záchranný archeologický výzkum na ploše určené ke stavbě bioplynové elektrárny na pozemku Zemědělského družstva Vrahovice. Místo výzkumu se nachází na odpočinku mezi levobřežní terasou Romže a návrším, které výškově kulminuje 1 km severně od místa výzkumu kótou 273,7 m. Poloha je součástí známé archeologické lokality, označené pomístním názvem „Díly odvrahoviční“.